

Mokame ir dirbti, ir linksmintis

Vasara Lietuvoje - gražiausių švenčių ir susibūrimų metas. Žalumoje paskendęs tada atbunda ir šimtmetis Pakruojo r. Kreivakiškio dvarelis. Tautines tradicijas puoselėjančių Kreivakiškio šeiminkų iniciatyva čia rengiami Lietuvos dailininkų plenerai, klijimo teatro festivaliai, Samariečių draugijos stovyklos našlaičiams vai-

tai D.Sadauskas ir E.Grumbienė.

Oficialiąją sąskrydžio dalį - Valstybės dienos paminėjimą - prasmingu įžangos žodžiu pradėjo renginio vedėjas žurnalistas Vilius Kaminskas. Sąskrydžio vėliavą - Lietuvos Trispalvę - pakėlė LPKTS Šiaulių aps. koord. K.Arlingevičius, skambėjo giedamas Lietuvos valstybės

Kreivakiškio dvarelio svečiai susikaupę šv. Mišių metu

Renginio vedėjo V.Kaminsko pakvieti Valstybės dienos paminėjimą sąskrydžio svečiai pradėjo giedodami Lietuvos himną

kams, kiti įdomūs ir prasmingi renginiai.

Liepos 3-iąją svetingi dvarelio šeiminkai Aldona ir Vidmantas Palujanskai vėl sveikino gausų būrį bendraminčių. Skaisti saulutė sustabdė gausų šremetinį lietų ir leido į tradicinį, jau trečią kartą vykstantį, sąskrydį, skirtą Valstybės dienai paminėti, susirinkti pakviestiems bičiuliams - LPKTS Šiaulių aps. skyrių nariams ir LPKTS jaunesniosios kartos atstovams iš visos Lietuvos.

Prie žolynais apkaišyto altorėlio šv. Mišias už Tėvynę ir garbingiausius žmones - Lietuvos laisvės kovotojus, tremtinius ir politinius kalinius - aukojo Rozalimo parapijos klebonas A.Kisielius. Šv. Mišių metu giedojo solis-

himnas. Susirinkusiuosius pasveikino LPKTS ir TS PKTF pirm. Seimo narys dr. P.Jakučionis. Valstybininkas priminė Lietuvai - Karaliaus Mindaugo krikščioniškos valstybės - istoriją, džiaugėsi, kad Lietuva, įstodama į NATO ir ES, vėl tapo pilna teise Europos valstybių bendrijos nare, kad išsirinko prezidentu V.Adamkų, tačiau nerimaudamas dėl Seimo rinkimų sakė: "Kreipiuosi į mūsų jaunąją kartą, gausiai čia susirinkusią, - jūs galite lengviau parinkti žodį, argumentus ir valstybės stiprinimo pusėn patraukti nusivylusius, juos įtikinti, kad Lietuvos kelias - su Europa, o ne į Rytus, kurie per šimtmečius nevedė į gera."

(keliamą į 5 psl.)

Išsaugokime Lietuvos valstybingumą!

Gerbiamejį Lietuvos partizanai, Laisvės kovų dalyviai, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai! Sveikinu Jus Valstybės dienos, 751-ųjų Karaliaus Mindaugo karūnavimo metinių, proga! Sveikinu visus sėkmingai išsirinkusius penkioliktuosius atkurtos Nepriklausomybės metus įžengusios Lietuvos Respublikos Prezidentą Valdą Adamkų!

Lietuvos valstybingumo puoselėtojai šiemet laimėjo du svarbius mūšius prieš Rusijos imperines jėgas ir jų statytinius. Lengviau galime atsikvėpti nuo savo vartų atstumę gėdą ir bėdą. Linksmiau galime švęsti Valstybės dieną, tačiau žinokime, kad laimėtas mūšis dar nereiškia, kad pasiekta pergalė.

Sunkiausios grumtynės visų Lietuvos laisvės idealui ištikimų piliečių laukia šį rudenį įvyksiančiuose Seimo rinkimuose. Laimėti Seimo rinkimai reikš galutinį prorusiškų jėgų pralaimėjimą. Sveitimų spec. tarnybų priedangos organizacijos bus išviešintos ir išardytos. Labai svarbu, kad "lietuviakalbiai" neišrinktų į valdžią "gero" ruso vadovaujamos Darbo partijos. Tada V.Adamkus būtų izoliuotas V.Uspas-

kicho ir K.Prunskienės apsuptyje.

Lietuviai turėtų dar iki rinkimų suprasti, kad V.Uspaskichui ir K.Prunskienei ne jų gerovė rūpi. Jų tikslas - sugriauti visa, kas Lietuvoje per 14 metų sukurta, ir grąžinti rusišką "tvarką". Geriausias tokios "tvarkos" pavyzdys - Čėčenija.

Visi politikai turėtų suprasti, kad dauguma Darbo partijos gerbėjų nėra Lietuvos priešai, o tik nuskriausti ir suklaidinti žmonės, kuriais naudojasi politikos avantiūristai. Reikia rasti kelią į tokių žmonių širdis ir protus. Jie ieško teisybės pas rusą. Politikai, ypač esantys valdžioje, turi dar iki rinkimų parodyti, kad jiems tikrai rūpi užmirštų Lietuvos žmonių bėdos. Politikai turi parodyti, kad jie atkuria teisingumą pagal krikščionišką Vakarų teisės sampratą.

Nėra Lietuvoje "elito" ir "runkelių". Tai tik priešiško išgalvotas mitas. Lietuvių tauta buvo ir bus vieninga, jos vienybės pagrindas - teisingumas. Vienybe ir teisybe išsaugosime Lietuvos valstybingumą. Už tai esame atsakingi visi.

LPKTS ir TS PKTF pirmininkas, Seimo narys Povilas JAKUČIONIS

Žinios iš Seimo

Karaliaus Mindaugo priesakus Lietuva vykdo ir šiandien

Liepos 6-ąją minėjome Karaliaus Mindaugo karūnavimo metines - Valstybės dieną. Prieš 751 metus Mindaugas, palaimintas popiežiaus, tapo Karaliumi ir visam pasauliui pareiškė, kad Lietuva tampa krikščioniškosios Europos dalimi. Atrodo, kad ši politinė Karaliaus Mindaugo nuoroda, prieš šimtmečius rodžiusi mūsų tautos ir valstybės išlikimo būdą, vis dar aktuali ir šiandien.

Didelė dalis Lietuvos buvo labai susirūpinusi dar per praėjusius prezidento rinki-

mus, kai buvo išrinktas R.Paksas. Bet kad ir kaip tąkart buvo sunku atsispirti rusiškų pinigų ir juodųjų technologijų puolimui, dabar padėtis mąstančiam žmogui atrodo dar grėsmingesnė. Vienur - Lietuvos aukščiausias institucijas grėsmingai šturmuoti rengiasi V.Uspaskichas. Kitur - R.Pakso remiama ryšiais su KGB kaltinta K.Prunskienė. Pats R.Paksas nelaukia rankų sudėjęs, telkia skurdžių pajėgas, skelbiasi vadovausiąs Vyriausybei.

(keliamą į 3 psl.)

Aktualijos

Valstybės ordinais ir medaliais už pagalbą Lietuvai integruojantis į transatlantines ir europines struktūras Liepos 6-osios proga apdovanoti Lietuvos valstybei nusipelnę mūsų šalies ir užsienio piliečiai.

Nuo liepos 7 d. Lietuvos piliečiai į Ukrainą vyks be vizų, o šios šalies piliečiai Lietuvos vizas gaus lengviau ir nemokamai. Liepos 7-ąją įsigalioja šių Lietuvos ir Ukrainos piliečių kelionių tvarką numatantis dvišalis vyriausybinių susitarimas.

"Darbiečių" į savo gretas neįsileido Europos specialistai. Išrinkti Darbo partijos atstovai kol kas nepritapo nė vienoje iš EP frakcijų, o liepos 6 d. jie nesėkmingai beldėsi į Europos socialistų duris. EP socialistų frakcijos seniūnas vokiečių Martinas Šulcas, atsižvelgęs į Lietuvos socialdemokratų partijos nuomonę, Viktoro Uspaskicho vadovaujamos partijos atstovams, pretendavusiems tapti šios EP frakcijos nariais, davė neigiamą atsakymą.

Irake su Lietuvos delegacija viešintis krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius aplankė Lenkijos vadovaujamos daugianacionalinės divizionijos sudėtyje tarnaujančius Lietuvos karius bei susitiko su dalinio vadu gen. mjr. Mečislovu Beneku.

Paminėtos 15 metinės, kai iš Igarkos buvo parvežti pirmieji lietuvių tremtinių palikai. Ta proga surengtas susitikimas LPKTS būstinėje, Kaune, šv. Mykolo Arkangetlo (Įgulos) bažnyčioje aukotos šv. Mišios, Vytauto Didžiojo karo muziejuje applankyta ekspozicija.

Šiemet, per Kalėdas, tikintiesiems atvers duris Priskėlimo bažnyčia. Ant stogo jau veikia koplyčia, kurioje praėjusią savaitę sutuokta pirmoji jaunavedžių pora. Tautos šventovei atstatyti nuo 1989 m. jau išleista apie 10 mln. litų. Pusė jų - aukotojų lėšos. Iš Kauno mst. savivaldybės biudžeto 2001-2002 m. skirta 50 tūkst. litų, 2003 - savivaldybės privatizavimo fondo - 100 tūkst. litų. Valstybė bažnyčios atstatymo darbus parėmė 4750 tūkst. litų.

Rinkimai - buvę ir būsiami

Rinkimai į Europarlamentą ir prezidento postą išryškino Lietuvos piliečių poliarizaciją ir dėl kitų rinkimų eigos politikų bei politologų bus ilgai svarstoma ir spėliojama, nes artėjančiuose Seimo rinkimuose bus sprendžiamas lemiamas klausimas - kas artimiausius ketverius metus valdys Lietuvą. Įvertinant būsimų rinkimų svarbą - keletas pastabų.

Politinės partijos, dalyvaujančios rinkimuose, paprastai rinkimų dienomis skiria stebėtojus į rinkimų apylinkes. Kad stebėtojų veikla rinkimų dieną būtų maksimaliai rezultatyvi - būtinas jų darbo koordinavimas. Jei į vieną rinkimų apylinkę skiriami 3-4 stebėtojai, iš jų vienas turėtų būti stebėtoju koordinatoriumi, kuris rinkimų dienos išvakarėse galėtų užmegzti ryšį su kitais šios rinkimų apylinkės stebėtojais ir sudaryti budėjimo grafiką, užtikrinantį nepertraukiamą stebėjimo procesą.

Paskutiniai rinkimai išryškino tendenciją balsuoti paštu. Galima spėlioti, kad tai dėl vasaros meto. Vis dėlto įvertinant būsimos kovos įtampą rinkimuose rudenį stebėjimas rinkimų dienomis pašto skyriuose neturėtų būti atmetas. Kaip jis turėtų būti organizuotas - turėtų pasirinkti rinkimų štabai.

Kaip rodo praktika - stebėtojai neskiria dėmesio kandidatų reitingavimui. Dažniausiai rinkimų būstines jie palieka suskaičiavus biuletenius pagal partijas. Reitingavimo, koks jis buvo Europarlamento rinkimuose, įvertinant partijų ir kandidatų gausą, - procesas buvo gana ilgas ir sudėtingas. Padėtį apsunkina ir tai, kad daž-

niausiai rinkimų apylinkių nariai ateina vis nauji ir reitingavimo procesas nėra gerai perprastas, dėl ko galimos klaidos. Siekiant objektyviai įvertinti, šiam etapui stebėtoji turėtų būti skiriami stebėtojai, išmanantys reitingavimo taisykles. Jie atidžiai stebėtų bent jiems rūpinčias partijas.

Keletas pastabų dėl Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos politikos praėjusiuose rinkimuose. Nors Tėvynės sąjungos sąrašė Nr. 9 mūsų frakcijos pirmieji kandidatai buvo įrašyti 6, 10 numeriais, jie po reitingavimo buvo perkelti dar toliau. Normalu, kad kiekviena politinė grupė ir ją remiantis elektoratas suinteresuotas savo kandidatų laimėjimais. Šito negalima pasakyti apie Politinių kalinių ir tremtinių frakciją. Nei "Tremtinio" savaitraštyje, nei specialiuose leidiniuose plačiai nebuvo visuomenei paskelbti PKT frakcijos kandidatų į Europarlamentą kandidatai, jų nuotraukos, biografijos, jų numeriai TS sąrašė. Suprantama, kad pirmiausia pagrįstai buvo skatinama balsuoti už turinčius įdirbį kandidatus. Negalima menkinti L.Andrikienės gebėjimų dirbti Europarlamente. Ji buvo įrašyta į sąrašą Nr. 5, bet jos agitacija pasiteisino ir jos kandidatūra buvo perkelta į antrą vietą, užtikrinančią atstovavimą Briuselyje. Taigi artėjančiuose rinkimuose į Seimą PKT frakcija privalo pasirūpinti, kad jame atsirastų vietų buv. politinių kalinių ir tremtinių atstovams.

Vytautas GULIOKAS

LPKTS ir TS Tauragės skyrių susijungimas

Gegužės 8 d. Tauragės kultūros namuose įvyko LPKTS ir TS vietos skyrių susirinkimas dėl jungimosi. Registracijos metu žmonėms siūlyta tapti TS PKT frakcijos nariais. Sutikusieji paprašyti pasirašyti, kad žinotume, kiek pritaria susijungimui. Visi sutiko.

Susirinkimo pradžioje Tauragės choras "Tremtinys" sugiedojo Lietuvos himną, tylos minute pagerbti mirusieji. Po choro solistų Liudo Mikalausko bei choro vadovo Romualdo Eičo koncerto pradėjome LPKTS Tauragės skyriaus, kaip visuomeninės organizacijos, įkūrimo susirinkimą. Pirmininkaujantis tarybos narys Antanas Simonavičius suteikė žodį man, skyriaus pirmininkui Pranui Rindokui. Buvo išrinkta visuomeninės organizacijos skyriaus taryba iš 19 žmonių ir revizijos komisija iš trijų žmonių.

Toliau susirinkimui pirmininkavo TS Tauragės sk. pirmininkas Darius Bredelis ir Antanas Simonavičius. Kalbėta apie susijungimo tiks-

lus ir prasmę.

Jau turėjome pagrindą - abiejų organizacijų žmonių parašus ir susirinkimui vesti žmonių užteko. Jungtinės TS Tauragės skyriaus pirmininku išrinktas Darius Bredelis. Pirmininko pavaduotoju - aš, Pranas Rindokas. TS sekretore - Vanda Vaitiekūnienė. Taip pat išrinkta revizijos komisija ir išdininkas. LPKTS padėkos raštai įteikti buvusiam partizanui Albinui Kazickui už aktyvų darbą ir veiklą Lietuvos labui. Kalbėjo Valdo Adamkaus referentas, kuris Tauragės apygardoje bolatiruosis kandidatu į LR Seimą, Krikščionių demokratų Tauragės sk. pirmininkas Petras Jokubauskas ir Liberalų ir centro sąjungos Tauragės sk. pirmininkas. Visi linkėjo mums sėkmingo darbo ir sutarimo.

Po susirinkimo TS taryba dar diskutavo, aptarė rinkimų ir įvairius kitus reikalus, išsiskirstėme šventiškos nuotaikos.

LPKTS Tauragės sk. pirm.
Pranas RINDOKAS

Atviras laiškas švietimo ir mokslo ministrui

Mes, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, Marijampolės Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejaus darbuotojai, gavome mano vardu (A. Lelešiaus) adresuotą Jūsų ministerijos sekretoriaus Alvydo Puodžiuko atsakymą į "Atvirą laišką švietimo ir mokslo ministrui A.Monkevičiui". Už jį dėkojame.

Malonu, kad jis Kazlų Rūdos švietimo sk., Kazio Griniaus gimnazijos ir kitų Kazlų Rūdos sav. mokyklų istorikų iniciatyvą skirti 10-ose klasėse aštuoniolika pamokų rezistencijos istorijai (pusę pilietiniam ugdymui skirtų pamokų) vadina sektina iniciatyva.

Kazlų Rūdos Kazio Griniaus gimnazija kartą per metus organizuoja konferencijas. Jų metu moksleiviai skaito pranešimus pasipriešinimo istorijos tema, o pakviesti buv. politiniai kaliniai ir tremtiniai dalinasi savo patirtimi. Jau įvyko dvi labai sėkmingos tokios konferencijos (2002 m. lapkričio 29 d. ir 2003 m. gruodžio 6 d.).

Tačiau mes, buv. politiniai kaliniai ir tremtiniai - besitraukianti karta, turinti tokią sunkią ir dramatišką gyvenimo patirtį, būgštaujame, kad po mūsų nebus kam eiti prie pastatytų kryžių ir paminklų.

Mes jautriai išgyvename dėl nepakankamo pilietinio ir patriotinio auklėjimo mokyklose, nes dalis jaunimo praranda dvasines vertybes, atsiranda polinkis į blogį. Be to, Lietuvai tapus ES tautų bendrijos nare, ypatingos reikšmės turi tautinės savimonės ugdymas.

Ministerijos sekretorius išvardijo nemažai užklasinų renginių, skirtų pilietiniam-patriotiniam ugdymui. Tai konkursai, kuriuose dalyvauja, deja, vienas moksleivis iš kelių šimtų, ekskursijos partizanų kovų takais (retai vykstančios) ir vasaros stovyklos. Tai geri renginiai, deja, antraeiliai, todėl negali atstoti pagrindinių pamokų, kurių praktiškai nėra, nes viena pamoka per mokslo metus penktose, dešimtose, dvyliktose klasėse - tai kaip ir nieko. Įsivaizduokime, jei taip būtų dėstoma lietuvių kalba, matematika, kiti dalykai. Tad aki vaizdu, kad toks rezistencijos istorijos dėstymas nerimtas, tai panašu į imitaciją.

Į mūsų muziejų dažnai ateina moksleivių ekskursijos ir mes žinome, kad rezistencijos istorija - jų istorijos žinių balta dėmė. Šis neišsenkamo dvasingumo šaltinis nepanaudojamas moksleivių pilietiniam tau-

tiniam ugdymui.

Užsieniečiai, aplankantys mūsų muziejų, būna nustebinti, kaip tokia maža tauta tiek metų sugebėjo priešintis galingam okupantui. Kai užsieniečiai sužino, kad mokyklose rezistencijos istorijai beveik neskiriama pamokų, iš nuostabos gūžčioja pečiais: kaip šitaip galima. Japonai sušizavę mūsų tautos istorija unikalią pasaulio istorijoje knygnešystės epopėją dėsto savo mokyklose.

Jei vyresnio amžiaus mokytojai istorikai dėl tam tikrų priežasčių nenorėtų dėstyti rezistencijos istorijos kurso, juos mokyklų direktoriai turėtų pakeisti jaunesniais mokytojais. Ministerijos sekretorius rašo, kad mokytojai istorikai rezistencijos temai gali skirti ir daugiau pamokų. Ga vienas kitas entuziastas ir paskiria vietoj vienos dvi ar tris pamokas (daugiau skirti nėra galimybių), tačiau aki vaizdu, kad tai reikalo iš esmės nekeičia. Jeigu mokytojas žino, kad rezistencijos istorijai skirta tik viena pamoka, jis supranta, kad ministerija didelės reikšmės šiai temai neteikia, taigi kitas gal išvis tos temos neliečia. Švietimo ir mokslo ministerija turėtų savo valia paremti ir visur diegti ger entuziastų - Kazlų Rūdos, Garliavos Alsėdžių mokyklų - patirtį. Deja, ji užima pasyvią poziciją.

Kovo pabaigoje ir balandžio pradžioje Marijampolės "Spindulio" kino teatre buvo rodomas lietuviška filmas apie rezistenciją "Vienui vieni". Moksleiviai mūsų muziejuje paklausti, ar matė šį filmą, atsakė negiamai. Liūdina toks švietimo įstaig abejingumas.

Daug metų dirbau mokykloje ir žinau, kad mokytojui programa - nedideli kutuotinas dalykas. Jeigu Švietimo mokslo ministerija nurodys dešimt klasių programose skirti rezistencijos istorijai 18 pamokų (pagal pilietinio ugdymo dalyko programą, kaip t daroma Kazlų Rūdoje), tai mokytojai tiek ir skirs. Tai bus žingsnis pasipriešinimo istorijos pagrindu į rinkimą pilietiškumo, patriotizmo ugdym. Kurso pabaigoje turi būti įskaita, kad moksleiviai būtų labiau suinteresuoti mokytis.

Penkioliktais nepriklausomybės metais tikimės, kad nebūsime priversti, toliau ignoruojant mūsų prašymus spręsti šios opios problemos Europos Sąjungos Švietimo komisijoje.

Pagarbi
Algimantas LELEŠIU

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"!

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas - 0117.

"Tremtinį" siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams - 50 JAV dolerių. Tik labai prašome atkreipti dėmesį į tai, kad siųsdami "Tremtinio" prenumeratos čekius grafoje - Pay to the order of - rašykite: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai. Jei užrašysite "Tremtiniai" bankas tokio čekio nepriims.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

Karaliaus Mindaugo priesakus Lietuva vykdo ir šiandien

(atkelta iš 1 psl.)

Rusijos įtaka tikriausiai jau pasiekusi ir teisėtvarkos institucijas, kurios įtariamoms dariusios įtaką prezidento rinkimams ir tikslingai juodinusios tradicines politines partijas. Dar Rusijos valdžia baigia užsmaugti "Jukos" savininkus ir niekas nė puse lūpų nekalba, kaip bus su "Mažeikių nafta". Nejuo Rusijai, nacionalizavusiai "Jukos" turta, atiteks ir MN valdymas?

O čia dar politologai pranašauja, ir visai ne be pagrindo, kad artėjančiuose Seimo rinkimuose daugumą turės nauja populistinė "Gazprom" pinigais užauginto V.Uspaskicho vadovaujama Darbo partija. Šio rusų partija subūrė nežinia kokių idėjų vienijamus nežinomus žmones. Penki iš jų jau išvažiavo atstovauti Lietuvai į Europos Parlamentą (EP). (Galime pasiguosti, kad ten pat mums atstovaus ir V.Landsbergis).

Visuomenei yra tik gerai žinoma, kad dar visai neseniai V.Uspaskichas inicijavo referendumą, kuriuo ketino išmesti politines partijas iš Seimo rinkimų, vadinasi, ir iš valstybės valdymo. Pamatęs, kad taip jam nepavyks sugriauti mūsų demokratinės sistemos, jis griebėsi kito triuko – tapo "geras" rusas (neva blogas tik Borisovas), tiesa, nevengiantis pasityčioti iš lietuvių, ir subūrė gerai finansuojamą ir itin populiarą partiją. Taigi žaisdamas pagal mūsų pačių demokratines taisykles sėkmingai pretenduoja į aukščiausius valstybės postus.

Išrinkus V.Adamkų visi atsikvėpė: nors prezidentūros Rusijos įtaka nebepasieks. Maža paguoda. Bere-

gint gimė mintis, kad ta įtaka persikėlė į teisėsaugos institucijas, o rudenį po rinkimų gali stipriai pasireikšti ir Seime, ir Vyriausybėje.

Bet yra dar vienas momentas, kurio kiekvienas lietuvis ir net, pasak profesoriaus Landsbergio, "lietuviakalbis" turėtų išsigąsti geriau pamąstęs. Remiantis kitų rinkimų patirtimi ir EP rinkimų rezultatais galima daryti išvadą, kad V.Uspaskicho kompanijai Seime atitekusios vietos bus visiškai netoli konstitucinės daugumos. O sudaręs koaliciją su kokius 20 narių turėsiančia Seimo frakcija jis lengvai pasieks tą konstitucinę daugumą – 85 balsus. Ką tai reikš? Tai reikš, kad jis galės keisti Lietuvos Respublikos Konstituciją taip, kaip panorės. Galės keisti ir valstybės sąrangą.

Kas žino, ar V.Uspaskichas nesugalvos reabilituoti R.Pakso, kuris dabar jau skelbiasi naujo politinio darinio, pavadinto Rolando Pakso koalicija "Už tvarką ir teisingumą", būsimu vadovu. Turėdamas konstitucinę daugumą Seime jis tai galėtų padaryti. Ar kas pamąstė, kokia bus Lietuvos užsienio politika, jei Seimui ar Vyriausybei vadovautų V.Uspaskichas? Kaip manote, ar kas mėgintų atsižvelgti į nacionalinio saugumo nuostatas ar vakarietišką Lietuvos politiką, jei pas V.Uspaskichą ateis koks Rusijos oligarchas, už kurio nugaros, kaip visuomet, kyšos kagiebiniai ragai ir nagai, ir panorės nusipirkti pusę Lietuvos? Gal galvojate, kad rusas verslininkas, užaugintas "Gazprom" pinigais, puls rūpintis Lietu-

vos ilgalaikiais interesais, užuot padaręs gerą biznį? Žiūrėk, dar ir savo tėvynei Rusijai pasitarnautų!

O kad jis nėra užmiršęs savo verslininkiškų užmojų, matyti iš praėjusio savaitgalio jo partijos suvažiavime padarytų sprendimų. Kiekvienas jo partijos narys, gavęs aukštą valstybės postą ar išrinktas Seimo nariu, turės partijai mokėti "dešimtinę" – 10 proc. nuo savo pajamų! Tai bent biznis. Beje, abipusis. Jei tu esi visuomenėje gerbiamas žmogus, ateini pas Uspaskichą, žinai, kad reikės susimokėti, bet taip pat žinai: gausi tiek, kad liks ir pačiam, ir V.Uspaskicho partijai. Politologai spėlioja, ką čia reikėtų tas 10 proc. Sako, gal nori pasirodyti "dievobaimingi". Nesąmonė. Tai elementarus sandėris, beje, sudarinėjamas mūsų, mokesčių mokėtojų, pinigais. V.Uspaskichas gerokai investavo, sukūrė populiarą partiją ir pardavinėja vietas į jos viršūnę. Tas mokestis kiekvienam visuomenėje gerai žinomam, taigi ir uždirbančiam piliečiui yra masalas: atėik į partiją, ji suinteresuota tavo sėkme, tu ją tikrai pasieksi, gausi gerą valdišką tarnybą ir iš algos susimokėsi ir partijai, ir pats gerai gyvensi. O tai, kad reikės būti klusniems ir akylai vykdyti rusų įsakymus – na ką gi, pinigai nekvepia.

Taigi drąsiai galima sakyti, kad ši vasara – ne pats niūriausias periodas. Rudens prognozės dar niūresnės – Lietuvą gali ilgam apgauti niūrus, tamsūs ir šalti debesys iš Rytų. Vėl belieka nulenkti galvą prieš Karalių Mindaugą.

Ingrida VĖGELYTĖ

Oligarchas įsisiautėjo

Daugiau kaip tūkstantis politinių avantiūristų, nežinia kokiais būdais susikrovusių turtus "nuvorišų", pakeitusių įvairias partijas išverstaskūrių susirinę į oligarcho V.Uspaskicho asmeninės gvardijos, pavadintos Darbo partija, suvažiavimą paskelbė rudenį užtikrintai laimėsią Seimo rinkimus. Pats V.Uspaskichas jau pasiskyrė būsimuoju premjeru, o ištikimiausiems padlaižiams pažadėjo ministrų portfelius. Jeigu kas nors liks nuo "darbiečių", tai gal duos kokią nors valdžios kėdelelę paksininkams ir K.Prunskienės šatri-ninkams. Neatsitiktinai K.Prunskienė, užvertusi skundais visas instancijas dėl prezidento rinkimų rezultatų "suklastojimo", pirmoji atskubėjo pasveikinti V.Uspaskicho politinių avantiūristų grupuotės suvažiavimą. Kartu su paksininku vadeiva V.Mazuroniū. Pastarasis vos ne ant kelių atsiklaupęs šlovino rusų oligarchą bei jo partiją ir iš anksto prašė neatstumti po Seimo rinkimų, žadėjo kartu dirbti dėl Lietuvos žmonių gerovės ir laimės. Kaip dėl tos gerovės pasidarbavo V.Mazuronio viršininkas skrajojantis Rolandas, matė visa Lietuva. O jeigu tikėtume sociologinių apklausų duomenimis, tai naujasis gelbėtojas, dar didesnis už valdovą Algirdą Mykolą, rudenį tikrai valdys Lietuvą. Nupilietinti Lietuvos žmonės, tikintys šio atklydėlio iš Archangelsko pažadais, nesuvokia ir nenori suvokti, kad V.Uspaskichas turi tikrai vieną tikslą – pasiglemžti Europos Sąjungos struktūrinių fondų milijonus. Tai aišku kaip du kart du. Beje, V.Uspaskichas ir su juo susijusios bendrovės jau pasiglemžė trečdalį SAPARD fondo lėšų.

V.Uspaskichas nieko nekalbėjo apie tai, kokią užsienio politiką vykdys laimėjęs rinkimus. Už jį tai padarė Maskvos žiniasklaida. Rusijos laikraščiai neslėpdami nusivylimo, kad prezidento rinkimus pralaimėjo didžioji Kremliaus mylėtoja K.Prunskienė, atvirai rašo, jog "viščiukai bus skaičiuojami rudenį". Tai yra tada, kai V.Uspaskichas laimės Seimo rinkimus ir taps Lietuvos premjeru. Tada reikės pamiršti ir NATO, ir ES. Jeigu R.Paksui nepavyko paversti Lietuvos antrąja Baltarusija, tai V.Uspaskichas ir jo komanda nepalyginamai gudresni ir gobsesni nei R.Paksas su patarėjais G.Šurkumi ar A.Medalinsku bei nežinia kaip tapu-

siu Valstybės saugumo departamento darbuotoju Sereika. Tiesa, jau Maskvos nurašytas į nuostolius R.Paksas vis dar netiki, kad jo korta galutinai mušta. Kartu su kitais Maskvos mylėtojais - R.Pavilioniu, J.Veselka - sukūrė tariamą koaliciją "Už taiką ir teisingumą". O ta tvarka ir teisingumas suprantami tik kaip rusiškos tvarkos įvedimas. Netgi ne rusiškos, o lukašeniškos Baltarusijos. Tai atvirai pareiškė paksininkų vadukas V.Mazuronis, kuris irgi užsimojęs laimėti Seimo rinkimus, o taip atsitikus – pakeisti Konstituciją suteikiant prezidentui, tai yra R.Paksui, vos ne monarcho galias.

Aišku, tai galima vertinti kaip tuščius svaichiojimus. Bet negalima pamiršti praėjusių prezidento rinkimų rezultatų, kai Rusijos apraudama K.Prunskienė gavo vos ne pusę rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų. Nėra abejonės, kad Maskva nepagalbės pastangų ir milijonų, kad būsimajame Seime įsitvirtintų prorusiškos jėgos. Atrodo, kad su tuo susitaikė ir netgi skatina Uspaskichą ir Paksą valdantieji socialdemokratai. Tą rodo ir neokomunistų frakcijos vadovės I.Šiaulienės "broliškas" sveikinimas uspaskichininkų suvažiavime. Kaip ir šios partijos parlamentarų - aršiausių sovietinės praeities šlovintojų kreipimasis į Vyriausiąją rinkimų komisiją reikalaujant perskaičiuoti antrojo prezidento rinkimų turo rezultatus. Nieko stebėtina, kad po tuo kreipimusi savo parašus suraitė paksininkai, "kriščiūnys" K.Bobelis su P.Gražuliu ar "tautos pažangietis" E.Klumbys ir V.Šustauskas. Griauti valstybę - jau seniai jų pagrindinis užsiėmimas. Tačiau kai valdančioji partija, neva atvedusi Lietuvą į ES ir NATO, atvirai palaiko prorusiškas jėgas, darosi labai nejauku. Ar tie vadinamieji socialdemokratai, pasirašę tą kreipimąsi, galės susitaikyti su tuo, kad Lietuva nutoltų nuo Maskvos bambagyslės? Galima dar kartą priminti tuos "proletarinius internacionalistus". Tai žemdirbių globėjais pasiskelbę buvęs Plungės r. Komunistų partijos pirmasis sekretorius M. Pronckus, LTSR ministras V.Einoris, buvęs paskutinis sovietų Lietuvos komjaunimo sekretorius A.Macaitis, raudantis dėl sugriautų kolchozų V.Velikonis.

Jonas BALNIKAS

Europos problemos

Prancūzijos prezidentas Žakas Širakas grįžęs iš Europos Sąjungos valstybių vadovų susitikimo Briuselyje, kuriame buvo iš esmės pritarta Europos Konstitucijos projektui, pareiškė: "Tai gera Konstitucija Europai, kartu ji bus gera ir Prancūzijai." Tačiau, kaip pažymi pasaulio žiniasklaida, neatrodė, kad jo nuotaika gera. Ž.Širakui ir Vokietijos kancleriui G.Šrioderiui nepavyko pasiekti, jog svarbiausi klausimai būtų sprendžiami dviejų ES "sunkiasvorių" – Prancūzijos ir Vokietijos bei Italijos balsais. Dabar ES Konstitucija tu-

ri būti patvirtinta ES valstybių visuotiniuose referendumuose. Štai čia ir iškyla naujos problemos. Visų pirma būgštaujama, kad toks referendumas bus nesėkmingas vienoje didžiausių ES valstybių – Didžiojoje Britanijoje. Daugelis britų nepritaria premjero T.Blairo optimizmui. Jis pasiekė, kad Konstitucijos projekte būtų numatytas ES valstybių visiškasis savarankiškumas sprendžiant tokias svarbias problemas kaip užsienio politika ir mokesčių sistema. Nepaisant šio T.Blairo laimėjimo, savo šalyje aplodismentų jis nesu-

laukė. Sociologinių apklausų duomenimis, tik 23 proc. britų referendume pritartų ES Konstitucijai, o 49 proc. pasisako kategoriškai prieš.

Be Didžiosios Britanijos, su problema dėl ES Konstitucijos pirmiausia susidurs naujoji ES valstybė Lenkija. Daugelis Lenkijos laikraščių negailėstingai kritikuoja šalies vyriausybę, kad ji esą visiškai nekovojo Briuselyje dėl Lenkijos interesų.

Taigi norom nenorom tenka sutikti su vieno dienraščio teiginiu, kad ES Konstitucija ne vienija, o skaldo Europą. J.B.

Širdyse sielvartas...

Bendro likimo sesių ir brolių atmintyje dar neišdilę tremties prisiminimai, o širdyse – likęs sielvartas. Net ir gamta priminė prieš šešiasdešimt trejus metus birželio 14-osios ankstyvą rytą įvykdytą tautos genocidą. Senesnės kartos tremtinių atmintyje dar išlikęs toks pat 1941-ųjų bir-

pastatytas iš Suvalkijos lygumose surinktų akmenėlių. Ant akmenėlių buvę užrašai, kas, kada ir iš kur buvo išvežti, jau gerokai išblukę... Prie paminklo uždegtos žvakutės ir padėtos gėlių puokštės. Memorialinės lentos prie Viešosios bibliotekos pastato užrašas primena, kad čia

1918 m. buvo įkurta ir Vilkaviškio gimnazija. Į susirinkusiuosius kreipėsi LPKTS Vilkaviškio sk. pirm. Dalija Karkienė. Minėjime dalyvavo savivaldybės atstovas vicemeras J.Meškauskas ir TS Vilkaviškio r. sk. pirm. R.Žiemys. Susikaupimas prie paminklo buvo baigtas giesme "Marija, Marija".

Antroji dalyvių susikaupimo vieta – Vilkaviškio gele-

Garbės sargyboje stovi H.Almonaitienė, A.Šeronas ir A.Mačiokienė

Buvę tremtiniai Vilkaviškio geležinkelio stotyje Birutės Nenėnienės nuotr.

želio 14-osios apniukęs ir sužvarbęs gimtinės dangus...

Gedulo ir vilties dienos minėjimas nuvilnijo per visą mūsų tėvynę Lietuvą. Kaip ir kasmet, Tautos patriarcho J.Basanavičiaus ir Tautos himno autoriaus V.Kudirkos gimtinės širdyje – Vilkaviškyje Gedulo ir vilties dienos minėjimas prasidėjo dvasiniu susikaupimu Vilkaviškio vyskupijos prieš 6 m. atstatytoje šventovėje – Katedroje. Šv. Mišias aukojo Vilkaviškio prelatas dekanas Vytautas Gustaitis.

Po susikaupimo Katedroje prasidėjo jau tradiciniu tapęs simbolinių vietų lankymas. Susirinkta vysk. A.Karoso gatvėje, prie paminklo stalinizmo aukoms, ties Viešąja biblioteka. Paminklas

žinkelio stotyje, prie paminklo 1941-1953 m. trėmimų atminimui. Į susirinkusiuosius trumpu žodžiu kreipėsi vicemeras J.Meškauskas, padėtos gėlių puokštės. LPKTS Vilkaviškio sk. pirm. D.Karkienė perskaitė ištrauką iš A.Sabonaitytės knygos "Kol dar viltis ruse na". Kęstučiui Dambrai pradėjus dainą "Kur tas dulketas traukinys", pritarė ir buv. tremtiniai, skaudžių prisiminimų suspaustomis širdimis...

Susikaupta prie Amžinybės iškeliausiųjų simbolinio tremtinių kapo Vilkaviškio kapinėse.

Patys ištvermingiausiai minėjimo dalyviai dar susirinko parapijos salėje.

(keliami į 6 psl.)

Arvydas GELŽINIS, LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyriaus darbuotojas

Anykštėnai laukia pokario įvykių teisinio įvertinimo

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Specialiųjų tyrimų skyrius jau septinti metai tiria okupacinių režimų Lietuvoje įvykdytus genocido ir karo nusikaltimus, taip pat nusikaltimus žmoniškumui. Skyrius renka šiuos nusikaltimus patvirtinančius dokumentus bei kitus liudijimus ir surinktą medžiagą perduoda Lietuvos prokuratūroms.

Sovietų okupacijos metais ginkluotojoje rezistencijoje žuvo apie 20 tūkstančių partizanų. Siekiamas palaužti lietuvių ginkluotąjį pasipriešinimą okupacinės valdžios represinės struktūros naudojo įvairius metodus. Antrosios sovietų okupacijos pirmaisiais metais didesnė partizanų dalis žūdavo karinių čekistinių operacijų metu, kada represinių struktūrų kariškiai "šukuodavo" miškus ir panašiais atvejais. Vėlesniais metais didesnė partizanų dalis žuvo dėl LSSR MGB agentų operatyvinės veiklos. Dėl vieno partizanų būrio narių nužudymo Anykščių krašto gyventojai kreipėsi į LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyrių prašydami ištirti šių įvykių aplinkybes.

Šis nusikaltimas 1951 m. įvyko Anykščių rajone, kur LSSR MGB Anykščių r. skyriaus operatyviniams darbuotojams bei šio skyriaus agentams panaudojus specialiasias chemines medžiagas buvo fiziškai paveikti, po to nušauti penki Vytauto apygardos Liūto rinktinės partizanai. Gelbėdamos cheminių medžiagų paveiktus partizanus buvo nužudytos dvi partizanų ryšininkės.

Visa tai įvyko tokiomis aplinkybėmis. Nuo 1949 m. Anykščių gimnazijoje veikė pagrindinė organizacija "Vienybė". LSSR MGB Anykščių r. skyriaus operatyviniai darbuotojai remdamsi vieno šios pagrindinės organizacijos nario ir savo skyriaus agento "Briedžio" pranešimais šiai pagrindinei organizacijai 1950 m. sausio mėn. užvedė agentūrinio sekimo bylą. 1950 m. vasario mėn. buvo areštuoti aštuoni šios organizacijos Anykščių gimnazijos moksleiviai. Kadangi "Vienybės" nariai palaikė ryšius su Anykščių r. veikusiu Vytauto apygardos štabo nario Antano Bagočiūno-Dūmo vadovaujamu partizanų būriu, LSSR MGB Anykščių r. skyrius parengė planą, kaip per "Vienybės" organizaciją

sunaikinti šį būrį. Tam tikslui buvo pasitelktas tas pats agentas "Briedis". Operatyvinių darbuotojų nurodymu "Briedis" užmezgė ryšius su kitu Anykščių gimnazijos moksleivių, Anykščių MGB skyriaus slaptu informatoriumi

Trečias iš kairės Antanas Bagočiūnas

"Šposu". Kadangi "Šposas" gyveno A.Bagočiūno būrio veikimo teritorijoje – Anykščių r. Niūronių kaime, jam "Briedis" davė partizanams adresuotą laišką. Šiame laiške "Briedis" pranešė, kad yra Anykščių gimnazijoje veikiančios pagrindinės organizacijos penkeriukės vadovas, bet po organizacijos vadovo Karvelio arešto nežino, ką daryti, ir laukia nurodymų. Šį laišką "Šposas" perdavė vienam partizanų ryšininkui, o šis – partizanams. Užsimezgdus ryšiumi, "Briedis" ir "Šposas" pagal LSSR MGB Anykščių r. skyriaus nurodymus 1950 m. lapkričio ir gruodžio mėn. keletą kartų susitiko su partizanais. 1951 m. vasario mėn. LSSR MGB Anykščių r. skyriuje buvo patvirtintas planas per vieną iš tokių susitikimų likviduoti partizanus.

Prieš 1951 04 14 numatytą susitikimą agentui "Briedžiui" ir slaptam informatoriui "Šposui" buvo duoti du buteliai degtinės (vienas butelis su spec. sudėties preparatu Nr. 22). Susitikimo metu "Briedis" ir "Šposas" turėjo vaišinti partizanus degtine su spec. medžiagomis, kad juos nesunkiai galėtų suimti ar nušauti netoliese buvę emgiebistai.

"Briedis" ir "Šposas" su A. Bagočiūno būrio partizanais 1951 m. balandžio 14 d. susitiko Anykščių r., Niūronių k. prie Teklės ir Balio Mieliauskų sodybos. Susitikimo metu jie vaišino partizanus degtine su specialiu cheminiu preparatu. Partiza-

nai, liudininkų teigimu, neteko sąmonės. Vienas partizanas dar bandė keltis ir eiti, bet čia pat susmuko. Emgiebistų planams bandė sutrukdyti Mieliauskų dukterys, partizanų ryšininkės Ona ir Emilija Mieliauskaitės, kurios greitai sukovė penkis apnuo-

dytus partizanus į vežimą ir vežė slėpti į Duobulės mišką. Deja, netoli nuvažiuavusios susidūrė su čia pat buvusiu LSSR MGB Anykščių r. skyriaus kelių operatyvinių darbuotojų bei SSSR MGB 4-osios šaulių divizijos 298-ojo šaulių pulko 1-os šaulių kuopos 12 kareivių grupe. Iš karto buvo nušauta viena iš seserų Kita bėgo, bet vienas iš kareivių ją nužudė durtuvu. Šaudymo metu sužeistas arklys traukdamas vežimą

su ten buvusiais partizanais pasileido bėgti. MGB operatyvininkai ir kariškiai pasivijo vežimą ir nušovė ten likusius partizanus. Buvo nužudyti Antanas Bagočiūnas-Dūmas, (g. 1927 m.), Justinas Puodžiūnas-Serkšnas (g. 1925 m.), Albertas Pakenis-Jūreivis (g. 1929 m.), Vytautas Pačinskas-Audra (g. 1925 m.). Emgiebistų ataskaitose nurodoma, kad partizanai pasipriešino, bet galimybė spec. priemonių paveiktiems partizanams lygiaverčiai dalyvauti ginkluotose kautynėse kelia didelių abejonių. Žuvusių partizanų ir ryšininkų palaikai buvę išniekinti, kelias dienas gulėjo numesti Anykščiuose prie emgiebistų būstinės tvoros. Vienas sužeistas partizanas Povilas Budreika-Debesis (g. 1930 m.) buvo suimtas, bet po dviejų savaičių mirė.

Didžiulis netekties skausmas palietė šešias šeimas Žuvusiųjų Mieliauskaičių šeimoje, kad jos mama nebegalėdama išraudoti savęs gėlos ir nevilties susirgo ner vine liga. Ilgainiui tik gydytojai padėjo jai atgauti dvasinę pusiausvyrą ir nuovoką.

LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyriaus darbuotoja Lietuvos ypatingajame archyve surinko archyvinę medžiagą apie šių asmenų nužudymą ir perdavė j. Anykščių r. prokuratūrai Visuomenė laukia atsakingo už septynių rezistentų žūtį asmenų veiksmų teisinio įvertinimo.

(atkelta iš 1 psl.)

“Užmirškime nuoskaudas ir ambicijas, būkime kartu vienydami LPKTS ir TS skyrius, nes tik Tėvynės sąjungos iškeltos idėjos gali kovoti prieš tautą blaškančius atėjūnus”, - kreipėsi TS pirm. pav. R.Juknevičienė. Seimo narė džiaugėsi, kad tarp susirinkusiųjų yra ir jos mama, 1941m. tremtinė.

“Niekam ir niekada daugiau neleiskime trypti savo valstybės - Lietuvos”, - lyg priesaką tarė LPKTS valdybos pirm. A.Lukša. Pasiryžęs dirbti Lietuvos valstybės labui kalbėjo ir jaunimas: LPKTS jaunesniosios kartos komiteto pirm. V.Jogminienė, Kreivakiškio šeiminkas LPKTS valdybos narys V.Palujanskas, TS Kalvarijos sk. pirm. B.Kažemėkaitė, TS Marijampolės sk. pirm. pav. V.Buškevičius ir “pats drąsiausias Pakruojo r. žmogus” - kandidatas į Seimą iš TS ūkininkas J.Jurgeliūnas. Kalbėjusiųjų mintis papildė Priskėlimo apygardos laisvės kovotojų ansamblio “Vidurnakty nežuvę” atliekamos partizanų dainos. Už nuoširdų darbą LPKTS padėkomis buvo apdovanoti Pakruojo sk. nariai: L.Jutinskienė ir A.Senulis.

Nuotaikingai užgrojus LPKTS Šiaulių sk. kapelai (vad. N.Karalienė) Kreivakiškio svečiai susibūrė prie bendro vaišių stalo, kur gyrė Pakruojo aludarių pagamintą alų, ragavo kareiviškos košės, arčiau susipažino ir kartu užtraukė bendrą lietuvišką dainą. Netrukus Lietuvos skautų sąjungos Vilniaus sk. jaunieji skautai (vad. R.Šiaučiulienė), lydimi jauniausių saskrydžio dalyvių, atnešė degančius fakelus ir kartu su LPKTS Šiaulių sk. nariu, jaunesniosios kartos komiteto pirm. pav. A.Džiuvė skelbdami tradicinių saskrydžio varžybų pradžią uždegė Kreivakiškio “olimpinį aukurą”. Žaismingas šurmulys nuvilnijo dvarelio sode - varžybose dalyvauti buvo pasirengę beveik visi. Žaidynių vadovui A.Džiuvėi paskelbus virvės traukimo rungtį dėl LPKTS Šiaulių aps. įsteigtos pereinamosios taurės prasidėjo “tikros kautynės”. Galynėjosi į komandas sustoję žilagalviai ir jaunėliai, skambėjo palaikymo skanduotės, juokas ir stipriausiųjų “valio”. Varžybų nugalėtojais tapo LPKTS Kauno r. komanda. Jie ir labiausiai nusipelnę saskrydžio dalyviai buvo apdovanoti LPKTS prizais - vertingomis knygomis.

Vakaro gaisams nudažius dangų varžybų nugalėtojams buvo patikėta įžiebtį Vieny-

Mokame ir dirbti, ir linksmintis

Stipriausiųjų – Kauno r. komandos – lemiamoji kova dėl LPKTS Šiaulių aps. pereinamosios taurės

LPKTS padėką dr. P.Jakučionis įteikia LPKTS Pakruojo sk. narei L.Jutinskienei

Daug šurmulio sukėlė rungtis su slidėmis

Kalba Pakruojo r. ūkininkas J.Jurgeliūnas – kandidatas į Seimą iš TS

LPKTS valdybos pirm. A.Lukša moterų apsupty: iš kairės V.Jogminienė, R.Juknevičienė, iš dešinės: dvarelio šeiminkas A.Palujanskienė ir B.Kažemėkaitė

Sportinių varžybų organizatorius A.Džiuvė, Vilniaus sk. skautai ir jauniausieji saskrydžio dalyviai uždega Kreivakiškio “olimpinį aukurą”

Tarp saskrydžio svečių buvo ir R.Juknevičienės mama, 1941 m. tremtinė

bės laužą. Aplink jį dainuojant Pakruojo tautiniam ansambliui “Kruoja” su vaikais ir vaikaičiais dar ilgai sukosi gausus būrys LPKTS narių, mokančių linksmintis ir dirbti Lietuvos valstybės vienybės vardan. Dr. P.Jakučioniu nuleidus saskrydžio vėliavą, atsisveikinimo žodį tarė LPKTS Pakruojo sk. pirm. S.Janušauskienė. “Šiandien atsisveikindami nesakykime vienas kitam “sudiev”, sakykime - “iki pasimatymo”, - palinkėjo LPKTS jaunesniosios kartos komiteto pirm. V.Jogminienė.

Tariame nuoširdų ačiū visiems, ypač LPKTS vadovams, palaikantiems šią vis strėjančią LPKTS jaunes-

niosios kartos ir Šiaulių aps. skyrių tradiciją susitikti pačiu gražiausiu - vasaros metu čia, Pakruojo krašto žemėje - Kreivakiškio dvarelyje. Dėkojame nuoširdiems Kreivakiškio šeiminkams A. ir V.Palujanskams už svetingumą, Rozalimo parapijos klebonui A.Kisieliui už malda, žurnalistui V.Kaminskui, renginio vedėjui, A.Džiuvėi, tradicinių sportinių žaidynių organizatoriui, dainavusiems ir šokusiems, visiems, buvusiems kartu.

LPKTS jaunesniosios kartos komiteto vardu
Dalia
MACIUKEVIČIENĖ
Audronės Kaminskienės
nuotraukos

Kengyro sukilimui - 50

Prieš 50 metų – 1954-ųjų gegužės 16 d. Džezkazgano sr. Kengyro lageryje prasidėjo politinių kalinių streikas - sukilimas, kuris truko net 40 parų. Apie 10 tūkst. kalinių atsisakė eiti į darbą, dėl ko visiškai sustojo "didžiojo" Džezkazgano statybos. Tikrai birželio 26-osios rytą MVD kariuomenė pasitelkusi tankus sukilimą žiauriai numalšino.

Sukilimo dalyvės Marcelės Dilienės pastangomis ir rūpesčiu, talkinant jos sūnui Vytautui bei sukilėliams Vladui Skukauskui, Antanui Petrikoniui, Zigmui Bateikai, Zinai ir Stasiui Beitoms, birželio 19 d. Kaune buvo suruoštas to įvykio 50-ųjų metinių jubiliejinis minėjimas.

Saulėtą rytą žilagalviai iš Kauno ir įvairių Lietuvos kampelių, nepaisydami metų naštos, šventiška

kilimo malšinimas".

Ilgametė kengyriečių susitikimų koordinatore ir organizatore Marcelė Dilienė rengėjų vardu pasveikino minėjimo dalyvius ir tuos, kurie atvykti negalėjo.

Tyliai skambant giesmei "Marija, Marija" buvo iškilmingai išlydėtos dvi vaikų grupės, kurių vienai pavesta padėti gėlių ir uždegti žvakes prie Laisvės paminklo, Nežinomojo

Šventės dalyviai

Šančių bažnyčioje

nuotaika, švytinčiais veidais, traukė į Šančių bažnyčią. Prie jos, be įprastų malonių pasisveikinimų, nemažai pasitaikė atvejų, kai susitikę pirmą kartą po tų įvykių sunkiai begalėjo pažinti kadaise net buvusį gretimų gultų kaimyną.

Šv. Mišias už sukilimo metu žuvusius ir vėliau jau tėvynėje mirusius aukojo kun. Vitas Kaknevičius. Jis pasakė įspūdingą pamokslą - tremtinių sūnaus prasmingi žodžiai ne vienam išspaudė ašarą ir smigo giliai į širdį... Jono Borisos vadovaujamas choras sugiedojo gražių giesmių, kurios susiliedamos su didingu vargonų gausmu teikė visiems palaimingos ramybės...

Po šv. Mišių visi patraukė į netoliese esančią "Kastyčio" svetainę, kurios 2-ojo aukšto salėje pasitiko papuoštas stalėlis su rymančiu kryželiu, žvakių mirksėjimu, puikiai baltų gėlių puokšte. Šalia, tarp gėlių, buvo išrikiuoti šeši Broniaus Valaičio tapyti paveikslai rezistencine tematika, tarp jų ir "Kengyro su-

kario ir buvusio bendražygio kun. Juozo Poderio kapų, antrai – Petrašiūnuose, Tremties panteone, prie Kengyro stotelės, ir prie pirmojo susitikimų organizatoriaus Adolfo Dilio kapo.

Bene pats svarbiausias šio jubilėjaus akcentas – tai sukilimo metu žuvusio Povilo Seikalio brolio, taip pat buvusio kalinio Antano Seikalio iniciatyva surengta (jau nebe pirma) ekspedicija į Kazachstaną, kur kartu su Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos vicepirmininku ir atstovu Lietuvoje Gabrieliumi Žemkalniu ir jo žmona Danute, Seimo nariu Vytautu Bogušiu, Kauno Gerojo Ganytojo bažnyčios klebonu Jonu Stankevičiumi, Dainavos krašto partizanų, Kengyro sukilimo dalyviu Antanu Petrikoniui, buv. Rudniko lageryo kaliniu Augustinu Švenčioniui ir žurnalistu operatoriumi Zakarijumi Putilovu lankėsi kalinimo vietoje, susitiko su vietos valdžios darbuotojais, statė paminklus, atminimo lentas. Buvo įamžinti ir Kengyro sukilimo metu

žuvusių Povilo Seikalio, Kazio Šiugždinio, Vytauto Markevičiaus ir Kazio Rimdeikos vardai. Apie tai ir papasakojo A.Seikalis.

Augustinas Švenčionis išsamiai pasakojo įspūdingus lankantis buvusiu Kengyro, Spasko, Rudniko, Balchašo lagerių bei prie jų nykstančių kapinių vietose.

Antanas Petrikonis taip pat dalijosi kelionės įspūdziais, pasakojo apie vietos valdininkų dėmesį ir geranorišką visokeriopą pagalbą lankantis daugelyje didžiulio krašto vietų, pradedant Karaganda iki pat Alma-Atos.

LGGRTC vyr. specialistas Evaldas Gelumbauskas padarė trumpą pranešimą apie Kengyro sukilimo istoriografijos "baltąsias dėmes", ragino visus sukilimo liudininkus dalytis atsiminimais, juos išsamiai aprašyti. Be to, čia pat suteikė konsultacijų besikreipiantiems asmeniniais klausimais.

Visą minėjimo eigą rūpestingai fiksavo kaunietė korespondentė Aldona Gričienė, kurios publikacijų lauksime pasirodant periodikoje.

Karčios praeities momentus gyvai priminė Broniaus Valaičio skaitomos poemos "Kengyro sukilėliai" ištraukos.

Onutė Staugaitienė davė interviu LGGRTC atstovui apie nukentėjusius sukilimo metu, ypač apie Vladą Miliūtę, kuri patekusi po tanko vikšrais neteko kojos, buvo sužalota ranka. Rūpindamasi draugės likimu teiravosi apie paramą, kurios iki šiol negauna.

Minėjimo dalyvius nuoširdžiai pasveikino Taišeto lageryo buv. politinė kalinė Natalija Gudonytė, Balchašo lageryo atstovė Regina Valaitienė. Savo prisiminimais pasidalijo Pranas Bacevičius. Nuotaikingą, įdomų, drąsinamą sveikinimo žodį tarė Vladas Skukauskas. Edmundas Simanaitis pateikė daug įdomios informacijos Kengyro sukilimo istoriografijos klausimais, į kuriuos dar nėra pilnai atsakyta.

Kalbas vis palydėdavo bendra daina. Ypatingo pasigėrėjimo visiems teikė Onutės ir Antano Maziliauskų duetas. Maloni staigmena visiems buvo pakviestas Kauno moterų ansamblis "Šarma", vadovaujamas Vinco Kursos. Tuo maloniau buvo klausytis jų koncerto, nes jame dainavo ir mūsų Marceliūtė.

Panašiuose susitikimuose teko dalyvauti Marijampolėje, Vilkaviškyje, Jurbarkė. Vien tik Kaune – šis jau penktas. Reikia pažymėti, jog juos rengti – tai darbas, kuriam reikia ne tik laiko, talento, bet ir didelės kantrybės. Pirmąjį dar 1989 m. vasarą draugų padedami rengė Marcelė ir Adolfas Diliai. Tikrai 40-ųjų metinių minėjimas Adolfui buvo lemtingas - paskutinis. Todėl šią naštą toliau teko Marceliutei prisiimti ant savo pečių. Už tas pastangas jai esame labai dėkingi.

Saulutei pakrypus vakarop atėjo metas atsisveikinti. Linkėdami vieni kitiems stiprybės klausėme – ar dar kada susitiksimė...

Veronika TIJŪNAITYTĖ-VALAITIENĖ,
Kengyro sukilimo dalyvė

Starkis - 2004

Gal ne visi žino, kad birželio 27 d. yra Žvejų diena. Pažvejoti, atsipūsti nuo politikos... ir paminėti šios dienos maždaug 30 politikos, žiniasklaidos ir visuomenės atstovų išvakarėse susirinko į Kauno vicemero Kazimiero Starkevičiaus sodybą. Į sueigą "Starkis - 2004" garbės svečiais kviešti parlamentarai Arminas Lydeka ir Justinas Karosas nepasirodė. Tačiau karosų tvenkinyje galėjo gaudyti kas tik norėjo. Uoliausia žvejojtoja pripažinta aktorė Nijolė Narmonaitė. Meškerioti vaikams į pagalbą skubėjo TV3 televizijos laidos "TV pagalba" "gelbėtojas" Gediminas. Rasa Juknevičienė laikydama ranko-

Ekскурsiijoje po ūkį prof. V.Landsbergis kartu su šeimnininku

je karosą juokavo sugavusi "opozicija". Kiti apie laimikius tik pasakojo. Prof. Seimo narys Vytautas Landsbergis sakė, kad išimintiniausia žuvį sugavo užpernai Norvegijoje. Didžiausia metaforine žuvimi V. Landsbergis laiko 1991 m. sutartį su Rusija, o Vladas Garastas – "Žalgirio" pergales prieš CASK.

Susirinkusieji svetingoje vicemero sodyboje galėjo pasivažinėti brička, paskanauti braškių, pasiklausyti "Ainių" ansamblio atliekamų dainų.

Audronė KAMINSKIENĖ

Širdyse sielvartas...

(atkelta iš 4 psl.)

Čia savo mintis išsakė TS Vilkaviškio r. sk. pirm. R.Žiemys, sąjungos narys B.Šalčius, buv. tremtinių vardu kalbėjo H.Almonaitienė.

Prisimintas ir saleziečių misijos pradininkas ir patriarchas kun. Antanas Skeltys (mano dėdė), kurį gerieji Dzūkijos žmonės aštuonerius metus buvo priglaudę. Šiais metais sukanka 120-osios gimimo, 90-osios kunigystės, 70-osios saleziečių įsikurimo Lietuvoje – Vytėnuose ir 50-osios tremtinio dalios metinės. 1954 m. rugpjūčio mėn. Krikštonyse kun. A.Skeltys buvo suimtas.

Liepos 31 d. kun. A.Skelčio gimtinės parapijoje, Griškabūdyje (Šakių r.), bus paminėtos šio tautos ir Bažnyčios sūnaus žymesnės sukaktys.

Stanislovas Eugenijus PONIŠKAITIS

Vilkaviškis

Jaunieji sukilėliai

Vyresnės kartos žmonės dar prisimena 1941-ųjų birželio 14 dieną, kai iš miestų ir kaimų buvo tremiami nekalti žmonės, kai aidėjo nekaltųjų aimanos ir vaikelių verksmas.

Sutrikęs buvau tada ir aš. Grįžęs į savo tėviškę - Kamajų valsč. Vaičionių kaimą neradau nei tėvų, nei vaikų. Tik gyvuliai sunerimę blaškėsi, tarsi ieškodami šeimnininko. Namiškiai buvo pasislėpę miške, nes buvo informuoti, kad yra įrašyti į vežtinų Sibirano sąrašus. Ne vien mano tėvai slapstėsi, miškuose tada prieglobsčio ieškojo daugelis. Žmonės kažko laukė. Ir tai įvyko - birželio 22-osios rytą danguje pasirodė vokiečių lėktuvai. Karas... Žmonės džiaugėsi, nes šis sąmyšis turėjo pakreipti įvykius kita linkme. Daugiau nebetrems, Per Kauno radiją diktorius skelbė: "Iš bolševikinio mirties košmaro keliasi nauja nepriklausoma Lietuva". Išgirdę Tautiškos giesmės melodiją ne vienas verkėme. Kauno radijas skelbė sensa-

cingą informaciją: "Kaunas jau išlaisvintas. Jis - lietuvių sukilėlių rankose..."

Trys jauni broliai Mėliūnai - Jonas, Kazys ir Antanas, gyvenę netoli Mėliūnų kaimo, pakvietė savo kaimo vyrus į Kamajus. Netrukus susibūrė per 20 jaunuolių ir visi patraukė Kamajų link. Sukilėliai aplankė miestelio įstaigas, valsčių, iškėlė Lietuvos vėliavą. Žmonės skandavo: "Tegyvuoja nepriklausoma Lietuva". Tačiau ne visiems patiko laikinasis perversmas. Atsirado skundikas, kuris paskambino į Rokiškį, kur tebebuvo komunistai, ir pasakė: "Atvažiuokite į Kamajus, miestelį užėmė banditai". Labai greit į Kamajus atvyko du sunkvežimiai, pilni komunistų, komjaunuolių, aktyvistų. Visi ginkluoti automatais, turėjo net kulkosvaidežius.

Mėliūnai pradėjo iš miestelio trauktis. Juos vijosi komunistai. Kaip vėliau man pasakojė Mėliūnų sesuo Marytė, užvirė tikras pragaras. Pirmas žuvo Kazys, po to Antanas Mėliūnai. Prie žydų ka-

pų rasti Jono Mėliūno ir Vlado Muralio palaikai. Žuvo ir daugiau jaunų vyrų - Jonas Martinėlis, Pranas Pročkys, Kazys Bražiūnas.

Lietuvos Laikinoji Vyriausybė trijų žuvusių sūnų motinai Mėliūnienei atsiuntė spec. garbės dokumentą, kurį sesuo Marija ilgai saugojo. Jame išspausdintos Mėliūnų nuotraukos ir įrašas: "Mes žuvome už tėvynę".

"Jūsų sūnūs kaip tikri didvyriai stojo vaduoti išniekintos Lietuvos žemės. Jų kraujo auka įgalina mūsų šalį vadinti didvyrių žeme. Tokių vyrų didvyriška mirtis nugalėta tautos mirtį gyvybės ir ateities vardan. Lietuvos tautos vardan - gen. Petras Kubiliūnas."

Vien 1940 07 11-16 d. Lietuvoje buvo suimta per 2000 valdininkų. 1940 06 15-1941 06 22 į lagerius ištremita per 6500 kariškių. Likviduota 9500 politinių kalinių. 1946 06 14-18 ištremita 34000 tautiečių. Birželio sukilime dalyvavo apie 10080 sukilėlių, žuvo 2000 žmonių. Trys narsūs broliai Mėliūnai ir V. Muralis palaidoti Kamajų parapijos kapinėse.

Jonas KIRLYS

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Jonas Augonis 1925-2004

Gimė Širvintų r., Talatiškių k. 1945 m. suimtas, nuteistas ir išvežtas į Komiją, Vorkutos lagerius. Lageriuose kalėjo iki 1950 m. Grįžęs į Lietuvą sukūrė šeimą, dirbo Dzeržinskio staklių gamykloje brigadininku. Užaugino 2 dukras. LPKTS Kauno skyriaus narys nuo 1991 m.

Nuoširdi užuojauta žmonai, dukroms ir jų šeimoms, artimiesiems.

LPKTS Kauno skyrius

Adolfas Jurevičius 1927-2004

Gimė Palangos valsč., Užkanavės k. Baigė Kunigiškių pradinę mokyklą. 1948 m. su šeima ištremitas į Tomsko mst. Dirbo statybose, vėliau - vairuotoju. Į Lietuvą grįžo 1960 m., apsigyveno Palangoje. Iki pensijos dirbo vairuotoju.

LPKTS Palangos sk. narys nuo 1988 m. Užjaučiame artimuosius.

LPKTS Palangos skyrius

Skelbimai

Dėmesio!

Liepos 10 d. (šeštadienį) 10 val. Kauno r. Garliavos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už politinį kalinį, tremtinį, kunigą Pranciškų Šliumpą, po to Ilgakiemio kultūros namuose įvyks Irkutsko sr. Usoljės r. Taljano, Širopadės, Odensko buvusių tremtinių susitikimas. Bus pristatyta knyga.

Teirautis tel. (8-37) 201057, 440435.

Liepos 10 d. 12 val. Zapyškio bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius partizanus ir tremtinius. Po šv. Mišių bus šventinamas paminklas. Po meninės programos pasivaišinsime kareiviška koše.

Į šį renginį autobusas išvyks 11 val. nuo LK Kauno įgulos karininkų ramovės (A. Mickevičiaus g. 19).

Liepos 10 d. Panevėžio katedros parapijos salėje įvyks Irkutsko sr. Tuluno miesto ir rajono buv. tremtinių susitikimas. Šv. Mišios 11 val., po to pašnekesiai ir dainos prie bendro stalo. Maloniai kviečiame visus tuliniečius. Teirautis tel. (8-45) 446595, 464443.

Dėmesio!

Liepos 10 d. (šeštadienį) Raseinių meno mokykloje (Vytauto Didžiojo g. 15, Raseiniai) įvyks LPKTS Raseinių sk. narių susirinkimas dėl visuomeninės organizacijos LPKTS įkūrimo bei LPKTS ir TS Raseinių skyrių susijungimo.

Dienotvarkė:

9.15-9.55 val. registracija; 10-11.30 val. nutarimų projektų svarstymas ir priėmimas: dėl visuomeninės organizacijos LPKTS Raseinių sk. įkūrimo; dėl LPKTS tarybos narių, pirmininko, pavaduotojo (-ų) rinkimo; dėl TS PKTF įkūrimo; dėl LPKTS ir TS skyrių susijungimo sprendimų projektų svarstymo, tvirtinimo; dėl kandidato (-ų) patvirtinimo vienmandatėje LR Seimo rinkimų apygardoje; dėl įgaliojimų suteikimo TS PKTF delegatams; einamieji klausimai.

12-13 val. šv. Mišios Raseinių parapijos bažnyčioje. Kviečiame dalyvauti.

LPKTS Raseinių sk. tarybos pirm. A. Vizbaras

Liepos 10 d. Marijampolėje įvyks mokslinė konferencija "Bažnyčia ir pasipriešinimas okupacijai".

11 val. šv. Mišios Arkanjelo Mykolo prokatedroje už Tauro apyg. įkūrėją kun. A. Ylių ir žuvusius už Lietuvos laisvę dvasininkus.

12 val. konferencija (Vytauto g. 28). Pranešėjai: istor. J. Gustaitis, kun. R. Grigas ir soc. m. dr. J. Parnauskas.

14 val. Tauro apyg. įkūrėjo kun. A. Yliaus kapo lankymas.

15 val. ekspozicijos "Kunigai okupuotoje Lietuvoje" pristatymas Tauro apyg. partizanų ir tremties muziejuje (Vytauto g. 29).

Dėmesio!

Liepos 24 d. Panevėžyje įvyks Irkutsko sr. Zimos r. Bargadajaus ir Kimiltėjaus gyvenviečių buv. tremtinių susitikimas. 10.30 val. šv. Mišios Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Po to susitiksime kavinėje.

Maloniai kviečiame dalyvauti. Teirautis tel. (8-45) 589695, 462330.

Liepos 17 d. 11 val. Tauragės Katalikų bažnyčioje įvyks pamaldos. Bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius Kęstučio apyg. partizanų vadus - plk. Juozą Kasperavičių-Visvaldą (šiomet jam sukaktų 90 metų), plk. Aleksandrą Mieliulį-Neptūną (55-osios žūties metinės). Paminėsime kpt. Vytauto Gužokardo, Vakarų Jūros srities štabo viršininko, ir Butigeidžio rinkt. vado Vlado Gudavičiaus-Vaišnoro atminimą. Šiomet jiems būtų sukaktų 85 metai. Prisiminsime Antaną Kundrotą-Skaistgirį, Butigeidžio rinkt. žvalgybos viršininką (76-osios gimimo metinės ir 54 metai nuo jo žūties).

Po šv. Mišių rinksimės prie parizanų paminklo ir bendro kapo. Padėsime gėlių, prisiminsime jų žygdarbius. Vėliau Kultūros namuose įvyks minėjimas. Žuvusiųjų atminimui dainuos "Tremtinio" ir Kultūros namų kamerinis choras.

Kviečiame gausiai dalyvauti mokytojus, moksleivius, karius, šaulius, buvusius politinius kalinius ir tremtinius.

LPKTS Tauragės sk. ir LLKS Kęstučio apyg. partizanai

Atsiliepkite!

Atsiliepkite kalėjusieji ar buvusieji tremtyje kartu su Stasiu Butautu, Antano. Būsime dėkingi už bet kokias žinias.

Skambinti tel. (8-674) 20801 sūnui Stasiui Butautui.

Pilgriminės pažintinės kelionės

"LENKIJOS "DEIMANČIUKAI"(3 d.) - Varšuva-Krokuva-"Park Wodny"-Veličkos druskų kasyklos-Čenstochovos vienuolynas - liepos 9-11, rugpjūčio 6-8, rugsėjo 10-12, spalio 1-3. Kaina 249 Lt. "LIETUVA - KRYŽIŲ ŠALIS"(2 d.) - Kretinga, Žemaičių Kalvarijos, Saulės miestas, Kryžių kalnas, vienuolio Viliaus Orvydo sodyba, benediktinų Palendžių vienuolynas, Tytuvėnų vienuolyno ansamblis, Kražiai, Šiluva. Nakvynė vienuolyne. Rugpjūčio 14-15 d., rugsėjo 4-5 d, spalio 9-10. Kaina 85 Lt.

Būtina išankstinė registracija. Grupėms - kaina sutartinė. Kreiptis: tel. (8-37) 205482, (8-689) 54571, el.p: cepurniene@delfi.lt

Dėmesio

Kaune rastas nukentėjusiojo nuo 1939-1990 metų okupacijų asmens pažymėjimas, išduotas 1999 m. Tautvydui Dariui BAJERČIUI (asm. pažym. Nr. 008930).

Pažymėjimą galite atsiimti Tremties ir rezistencijos muziejuje, Vytauto pr. 46, Kaune. Pasiteirauti tel. (8-37) 323179.

Patikslinimas

Liepos 1 d. (Nr.27) "Tremtynyje", informacijoje "Lietuvos valstybės įtvirtinimo etapas", yra netikslumas. Pirmą sakinį skaityti: "Istoriniai šaltiniai pasakoja, jog Vilniuje 1941 m. birželio 23 d. sukilėliai..." Skaitytojų atsiprašome.